

Sygn. akt I UK 471/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania P.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 23 maja 2014 r. w sprawie z wniosku P.M. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

Bezsporne w sprawie było, że wnioskodawca, urodzony [...] 1963 r., posiadający wykształcenie podstawowe, pracował jako: uczeń praktycznej nauki zawodu, piekarz ciastowy oraz starszy piekarz, pracownik fizyczny przeróbki mechanicznej, pracownik budowlany oraz palacz. Decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w W. z dnia 3 lutego 2012 r. stwierdzono u niego chorobę zawodową - astmę oskrzelową oraz alergiczny nieżyt nosa. Sąd pierwszej instancji uznał za miarodajną podstawę ustaleń opinię biegłego

pulmonologa i laryngologa, odnośnie stanu zdrowia wnioskodawcy oraz opinię psychologa, co do celowości przekwalifikowania zawodowego. W opinii psychologa podniesiono, że w przypadku P.M. przekwalifikowanie zawodowe nie jest celowe ze względu obraz funkcjonowania psychofizycznego (rozpoznane schorzenia oraz cechy osobowości). Pomimo przeciętnego poziomu intelektualnego nauka może bowiem sprawiać mu znaczne trudności - aż do niemożności opanowania niektórych nowych umiejętności. Zwrócono również uwagę, że brak wykształcenia wskazuje na trudności i nieistnienie pozytywnej motywacji do nauki, istniejące już w okresie młodzieńczym. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że zostały spełnione przesłanki warunkujące przyznanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia 1 marca 2012 r. na stałe.

Sąd Apelacyjny zwrócił się do biegłego z zakresu medycyny pracy o wydanie opinii na okoliczność czy wnioskodawca z zawodu piekarz w następstwie stwierdzonych chorób zawodowych jest niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12, 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stopnia niezdolności i czasokresu jej trwania. Biegły w sporządzonej opinii, w oparciu o przeprowadzone badanie oraz analizę dokumentacji medycznej wskazał, iż rozpoznana astma oskrzelowa pochodzenia zawodowego, alergiczny nieżyt nosa pochodzenia zawodowego oraz zespół bólowy kręgosłupa w wywiadzie nie czynią wnioskodawcy choćby częściowo niezdolnym do pracy na ogólnym rynku pracy. Podkreślił, że z niezdolnością do pracy nie mogą być utożsamiane oczywiste, najpewniej już trwałe przeciwwskazania prewencyjne do podejmowania pracy w narażeniu inhalacyjnym na pył mączny i inne czynniki potencjalnie silnie alergizujące i drażniące drogi oddechowe, jak też w narażeniu na znacząco zmienne warunki mikroklimatu. W jego ocenie wnioskodawca nawet bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego, a jedynie po krótkotrwałym przyuczeniu może podjąć szereg pozbawionych w/w „obciążeń” prac - operatorskich, montażowych, magazynowych, pakowacza, kontrolera jakości, stróża, portiera itp. Biegły podzielił stanowisko wyrażone przez biegłych z zakresu pulmonologii i laryngologii, kwestionując opinię biegłego z zakresu psychologii, który nie stwierdzając istotnych deficytów intelektualnych i poznawczych, wnioskował o częściową, trwałą niezdolność do pracy.

Sąd Apelacyjny uznał powyższą opinię za miarodajny dowód na okoliczność oceny stanu zdrowia wnioskodawcy. Wskazał, że Sąd Okręgowy bezgranicznie oparł się na opinii biegłego lekarza specjalisty psychologa, pomijając w istocie fakt, iż sporządzona przez niego opinia została wydana praktycznie tylko i wyłącznie w oparciu o wywiad udzielony przez wnioskodawcę. Ujawnione przez P.M. dolegliwości nie miały bowiem potwierdzenia w zgromadzonej dokumentacji medycznej i stanowiły wyraz subiektywnej oceny co do stanu własnego zdrowia. Wbrew twierdzeniom specjalisty psychologa podstawowe wykształcenie oraz ograniczony zapęd do nauki nie mogą, zdaniem Sądu Apelacyjnego, uzasadniać, iż wnioskodawca nie będzie mógł podjąć zatrudnienia po przekwalifikowaniu. Praca w charakterze piekarza nie była realizowana przez P.M. po ukończeniu specjalnej szkoły, lecz po przeszkoleniu. Fakt ten sprawia, iż możliwe będzie przebranżowienie wnioskodawcy do wykonywania innej pracy nie wymagającej szczególnych kwalifikacji, również po ewentualnym przeszkoleniu

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 12, art. 13, art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz na naruszeniu przepisów postępowania: art. 227 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 232 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c.

Skarżący wniósł o udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytanie: Czy trwałe przeciwwskazania do pracy na stanowisku piekarza należy uznać za tożsame z częściową niezdolnością do pracy na tym stanowisku, przy jednoczesnym ustaleniu braku celowości przekwalifikowania zawodowego, w oparciu o treść art. 12 i art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego. Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109).

Przedstawione przez skarżącego pytanie nie jest zagadnieniem prawnym, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie ma ono ogólnego i abstrakcyjnego charakteru, przez co uniemożliwia Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. W rzeczywistości pytanie zmierza do uzyskania odpowiedzi Sądu Najwyższego, czy w konkretnej, opisanej w nim sytuacji faktycznej, zostały spełnione przesłanki przyznania wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku chorobą zawodową, a zatem zmierza do uzyskania odpowiedzi, jak rozstrzygnąć jeden z zarzutów skargi kasacyjnej.

Nadto, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opiera się na założeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c).

Sąd Apelacyjny przyjął, że w przypadku wnioskodawcy istnieje możliwość przekwalifikowania zawodowego. Sąd Apelacyjny zauważył, że zawód piekarza nie jest zawodem wyuczonym wnioskodawcy. Umiejętności niezbędne do wykonywania tego zawodu nabył on po przeszkoleniu. Mając to na uwadze podniósł, że nic nie stoi na przeszkodzie, by ubezpieczony odbył inne szkolenie umożliwiające wykonywanie prostej pracy fizycznej, bądź wykonywał inne prace nie wymagające wykształcenia specjalistycznego np. jako pracownik budowlany.

Na marginesie rozważań zauważyć należy, że orzecznictwo Sądu Najwyższego wykazuje w tym zakresie jednolitość. W wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, LEX nr 653663, Sąd Najwyższy przyjął, że o ocenie niezdolności do pracy w myśl art. 12 ustawy emerytalnej nie przesądza wyłącznie ocena medyczna stwierdzająca występowanie określonych jednostek chorobowych i ich wpływ na funkcjonowanie organizmu człowieka, decydujące znaczenie ma natomiast ocena prawna dokonana w oparciu o okoliczności natury medycznej i okoliczności innej natury, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 278 § 1 k.p.c.). Stanowisko to zostało potwierdzone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2011 r., I UK 407/10, LEX nr 1084701. Sąd Najwyższy wskazał, że jakkolwiek ocena częściowej niezdolności do pracy w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, wymaga z reguły wiadomości specjalnych, to jednak ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy, musi uwzględniać także inne elementy i ma charakter prawny, stanowiąc subsumcję stanu faktycznego do norm prawnych, wobec czego może jej dokonać wyłącznie sąd, a nie biegły.

Częściowa niezdolność do pracy polega na utracie w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Sens wyodrębnienia tej konstrukcji można upatrywać między innymi w zapobieganiu

sytuacjom, w których ubezpieczeni o wyższych kwalifikacjach po utracie zdolności do ich zarobkowego wykorzystania zmuszeni byłiby podjąć pracę niżej kwalifikowaną, wobec braku środków do życia (tak I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, tom 2, s. 114). Problem z pojęciem „posiadane kwalifikacje” jest szczególnie widoczny w odniesieniu do osób bez kierunkowego wykształcenia, które ograniczyły swe życie zawodowe do wykonywania nieskomplikowanych prac fizycznych. Oznaczenie kwalifikacji formalnych okaże się niemożliwe, nierealna będzie również ocena kwalifikacji rzeczywistych. W doktrynie podnosi się, że, do osób o skromnych umiejętnościach i wiedzy stosuje się ocenę możliwości wykonywania prostej pracy fizycznej. (M. Bartnicki, B. Suchacki, [w:] *Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*, red. K. Antonów, LEX 2009).

Sumą przedstawionych rozważań jest konkluzja o nie wystąpieniu przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Analiza akt i środka zaskarżenia nie upoważnia również do twierdzenia, że w sprawie występuje istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, doszło do nieważności postępowania, czy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.